

GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV

GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV

Curs /Curso
2018-2019

1 Dades d'identificació de l'assignatura <i>Datos de identificación de la asignatura</i>					
Nom de l'assignatura <i>Nombre de la asignatura</i>	Tipografia				
Crèdits ECTS <i>Créditos ECTS</i>	6	Curs <i>Curso</i>	1r	Semestre <i>Semestre</i>	2n
Tipus de formació <i>Tipo de formación</i> bàsica, específica, optativa <i>básica, específica, optativa</i>	Obligatòria A	Idioma/es en que s'imparteix l'assignatura <i>Idioma/s en que se imparte la asignatura</i>		Valencià Castellà	
Matèria <i>Materia</i>	Tipografia				
Títol Superior <i>Título Superior</i>	Títol Superior de les Ensenyances Artístiques Superiors				
Especialitat <i>Especialidad</i>	Disseny Gràfic				
Centre <i>Centro</i>	Escola d'Art i Superior de Disseny d'Alcoi				
Departament <i>Departamento</i>	Projectes				
Professorat <i>Profesorado</i>	Xelo Garrigós Pina				
e-mail <i>e-mail</i>	garrigosc@easdalcoi.es expositol@easdalcoi.es				
1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació <i>Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación</i>					
<p>L'assignatura de Tipografia s'imparteix en 1r de Grau de Disseny Gràfic en el 2n semestre.</p> <p>L'assignatura tracta dels principis bàsics de la tipografia, mitjançant una equilibrada progressió de dificultat i complexitat teòrica i pràctica. En aquest sentit, parteix de l'element mínim d'una font fins a arribar a la composició de diverses pàgines, aplicant les normes bàsiques de composició i legibilitat. A través de l'estudi de la història de la tipografia reconeixem les diferents famílies tipogràfiques i les tipografies bàsiques, tan importants per a l'elecció tipogràfica, i la base del disseny gràfic i tipogràfic.</p> <p>Al final de l'assignatura l'alumnat podrà: <i>dissenyar peces gràfiques de comunicació amb predomini de la tipografia i entendre el destacat paper que té la tipografia en la transmissió del missatge, així com explicar la microtipografia i la macrotipografia en relació amb la història gràfica, creant solucions tipogràfiques adequades al missatge del projecte.</i></p>					
1.2 Coneixements previs <i>Conocimientos previos</i>					
<p>És recomanable haver superat prèviament Disseny bàsic, Dibuix i tècniques gràfiques, així com cursar simultàniament Llenguatge i tècniques digitals.</p>					

2 Competències de l'assignatura *Competencias de la asignatura*

Competències generals

CG2 Dominar els llenguatges i els recursos expressius de la representació i la comunicació. Prou.

CG3 Establir relacions entre el llenguatge formal, el llenguatge simbòlic i la funcionalitat específica. Prou.

Competències transversals

CT2 Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament. Prou.

CT3 Solucionar problemes i prendre decisions que responguen als objectius del treball que es realitza. Prou.

Competències específiques

CE2 Dominar els recursos formals de l'expressió i la comunicació visual. Molt.

CE3 Comprendre i utilitzar la capacitat de significació del llenguatge gràfic. Molt.

CE7 Determinar i, si escau, crear solucions tipogràfiques adequades als objectius del projecte. Molt.

3 Resultats d'aprenentatge *Resultados de aprendizaje*

RESULTATS D'APRENENTATGE
RESULTADOS DE APRENDIZAJE

COMPETÈNCIES RELACIONADES
COMPETENCIAS RELACIONADAS

RA1. Explica la microtipografia i la macrotipografia en relació amb la història gràfica creant solucions tipogràfiques adequades al missatge del projecte.

Ind.1.1 Aplica la complexitat anatòmica i constructiva de la lletra, forma i contraforma i diferencia els estils tipogràfics.

Ind.1.2 Aplica conceptes clars de contrast, d'expressió i reforça els missatges mitjançant la semàntica tipogràfica.

Ind.1.3 Aplica les regles bàsiques de composició tipogràfica i llegibilitat. Analitza, compara i elegix tipografies per a treballs editorials. Fa ús del sistema de mesura del tipus com a instrument bàsic del disseny editorial mitjançant els tipus de plom i la tipografia digital.

Ind.1.4 Empra un nivell òptim dels nivells jeràrquics tipogràfics i compositius en qualsevol element comunicatiu, i aplica els condicionants tipogràfics dels diferents productes de disseny editorial. Elegix i aplica marges en diferents productes de comunicació depenent de la proposta editorial.

Ind.1.5 Experimenta els protocols de creació d'un alfabet de manera manual i reconeix les diferències i similituds entre el signe escrit i el tipogràfic. Mostra una visió global de l'origen de la tipografia.

Ind.1.6 Mostra una visió de conjunt de les característiques i estils del disseny tipogràfic i gràfic a través del context històric on es desenvolupa, dissenyadors i tipografies més importants, des de l'aparició de la impremta fins al s. XXI.

CG2 CT2 CT3 CE3 CE7

CG2 CG3 CT3 CE2 CE3 CE7

CG2 CG3 CT3 CE2 CE3 CE7

CG2 CG3 CT3 CE2 CE3 CE7

CG2 CG3 CT2 CT3 CE2 CE3 CE7

CG2 CT2 CT3 CE2 CE3 CE7

4 Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge *Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje*

Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes, ...
Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas, ...

Planificació temporal
Planificación temporal

<p>UD1 Tipografia i comunicació. Anatomia del tipus La tipografia: concepte i disciplina clau de la comunicació visual. Arquitectura i estils tipogràfics: tipografia de plom, electrònica i digital; tipografia d'edició i tipografia creativa. Definició i descripció de la terminologia bàsica tipogràfica: tipografia, estil, família, sèrie. Anatomia del tipus. Forma i funció. Forma i contra forma.</p>	<p>gener-febrer</p>
<p>UD2 La tipografia com a imatge La lletra com a imatge. Connotacions formals i psicològiques en la comunicació visual. Tipografia i retolació. Semàntica de les formes. Tipografia i Identitat corporativa. Monogrames i imatges tipogràfiques. Adequació a un missatge proposat.</p>	<p>febrer</p>
<p>UD3 La legibilitat i les variables tipogràfiques Tipometria. Les variables tipogràfiques. Regles bàsiques. Concepte de lecturabilitat i legibilitat.</p>	<p>febrer –març</p>
<p>UD4 Introducció al disseny editorial Variables jeràrquiques: títols, subtítols, subratllats, índex, subíndex, etc. Variables de la posta en pàgina: retícules, columnes, marges. Disposició tipogràfica. Factors formals que afecten el disseny editorial. Formats.</p>	<p>març –d'abril</p>
<p>UD5 L'escriptura fins a l'aparició de la impremta. Píctogrames i ideogrames. Els primers alfabetes i les escriptures fins a l'aparició de la impremta.</p>	<p>d'abril –maig</p>
<p>UD6 Història i evolució de la tipografia fins al segle XXI Evolució dels primers tipus mòbils fins al segle XX. Famílies, estils i tipògrafs.</p>	<p>maig</p>

5 Activitats formatives

Actividades formativas

5.1 Activitats de treball presencials

Actividades de trabajo presenciales

ACTIVITATS ACTIVIDADES	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge Metodología de enseñanza-aprendizaje	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge Relación con los Resultados de Aprendizaje	Volum treball (en nº hores o ECTS) Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)
Classe presencial <i>Clase presencial</i>	<p>Presentació de l'assignatura i de les unitats didàctiques a l'inici de les mateixes: resultats d'aprenentatge, continguts, activitats a desenvolupar i criteris d'avaluació. Una visió global inicial permetrà situar l'assignatura i els seus objectius en el conjunt de la professionalitat, a la volta que facilitarà la relació entre els coneixements adquirits amb els nous continguts presentats.</p> <p>En les activitats de treball presencial, partim d'explicacions teòriques per part del professor sobre els coneixements fonamentals de la matèria incloent-hi demostracions, per a la comprensió de cada un dels temes. Interacció professor-alumne per a facilitar la construcció de l'aprenentatge, anar assimilant el vocabulari de la unitat i dinamitzar la classe.</p>	RA1	40
Classes pràctiques <i>Clases prácticas</i>	Es proposaran nombroses pràctiques en l'aula per a poder consolidar cada un dels plantejaments i perquè l'alumne aplique i practique els continguts impartits, compartint coneixements i habilitats amb els seus companys.	RA1	50
Exposició treball en grup <i>Exposición trabajo en grupo</i>	Exposició, presentació i comunicació dels treballs desenvolupats en grup.	RA1	10
Tutoria <i>Tutoría</i>	Realització de tutories setmanals perquè l'alumne perfeccione o repasse els exercicis amb el professor, o es resolguen possibles dubtes respecte als mateixos i perquè l'alumne puga conèixer la seua evolució o orientació sobre el seu treball.	RA1	10
Avaluació <i>Evaluación</i>	Procés de treball e investigació. Proves objectives i escrites.	RA1	10
SUBTOTAL			120

5.2 Activitats de treball autònom

Actividades de trabajo autónomo

ACTIVITATS ACTIVIDADES	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge Metodología de enseñanza-aprendizaje	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge Relación con los Resultados de Aprendizaje	Volum treball (en nº hores o ECTS) Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)
Treball autònom <i>Trabajo autónomo</i>	<p>Estudiar i analitzar la informació i els condicionants dels treballs proposats.</p> <p>Estudi personal, lectura de llibres, investigació pròpia de la matèria.</p> <p>Acompletar els exercicis pràctics plantejats en classe.</p> <p>Preparació del dossier de treballs.</p>		10
Estudi pràctic <i>Estudio práctico</i>	Preparació en grup de lectures, textos, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït.		15

Activitats complementàries <i>Actividades complementarias</i>	Conferències i exposicions.		5
		SUBTOTAL	30
		TOTAL	150

6 Sistema d'avaluació i qualificació

Sistema de evaluación y calificación

6.1 Instruments d'avaluació

Instrumentos de evaluación

Proves escrites (proves objectives, de desenvolupament, mapes conceptuals,...), exposició oral, treballs dirigits, projectes, tallers, estudis de cas, quaderns d'observació, portafolio,...

INSTRUMENT D'AVALUACIÓ <i>INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN</i>	Resultats d'Aprenentatge avaluats Resultados de Aprendizaje evaluados	Percentatge atorgat (%) <i>Porcentaje otorgado (%)</i>
Conjunt de treballs pràctics i escrits en els que es valorarà la consecució de les competències previstes.	RA	
Cartell infogràfic tipogràfic.	Ind.1.1	10 %
Dossier de tots els exercicis.	Ind.1.2	10 %
Catàleg de composició i legibilitat.	Ind.1.3	20 %
Treball editorial.	Ind.1.4	10%
Quadern de pràctiques, espècimen i treballs finals. Resum d'estils cal·ligràfics.	Ind.1.5	10%
Catàleg història de la tipografia.	Ind.1.6	20 %
Proves objectives i/o escrites sobre els continguts proposats.	Ind.1.1, Ind.1.2, Ind.1.3, Ind.1.4, Ind.1.5, Ind.1.6	20 %

6.2 Criteris d'avaluació i dates d'entrega

Criterios de evaluación y fechas de entrega

Consideracions generals:

La qualificació de l'estudiant quedarà necessàriament vinculada a la seva assistència regular i al seguiment del programa de formació d'acord amb els següents punts:

- Per a l'aplicació del sistema d'avaluació contínua l'alumne haurà d'assistir amb puntualitat almenys el 80% del total dels períodes lectius.
- A cada exercici proposat li correspon una data de lliurament i una altra de recuperació, les quals seran comunicades als alumnes amb la suficient antelació.

Els resultats obtinguts per l'alumne en l'assignatura es qualificaran en funció de la següent escala numèrica de 0 a 10, amb expressió d'un decimal:

- 0-4,9: Suspens (SS).
- 5,0-6,9: Aprovat (AP).
- 7,0-8,9: Notable (NT).
- 9,0-10: Excel·lent (SB).
- No Presentat (NP) s'aplicarà a aquells alumnes que no hagin assistit a classe mai o que havent assistit esporàdicament no hagin lliurat cap treball.

El «No presentat» es considerarà una condició i no una qualificació. Per tant, la valoració d'aquesta condició estarà sotmesa a la consideració que la comissió de coordinació docent, i en última instància, la direcció del centre, puguen fer per acreditar-la, sempre entesa com a excepcional. En una assignatura no es podran acumular més de tres «No presentat» consecutius, qualificant-se la següent convocatòria obligatòriament".

Durant i al final de cada projecte, es realitzarà una avaluació en gran grup, mitjançant exposició pública. Aquesta no comportarà una qualificació numèrica però si restarà al no presentat.

Percentatges de les diferents parts dels treballs-projectes de les unitats didàctiques:

- Procés de treball i investigació 40%
- Resultat final 60%

Dates d'entrega: maig

6.3 Sistemes de recuperació
Sistemas de recuperación

Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes – criteris i dates d'entrega)
Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases – criterios y fechas de entrega)

- Si l'alumne ha superat les faltes d'assistència en un 20% del total, l'alumne perdrà el seu dret a l'avaluació continua i passarà a l'avaluació ordinària, avaluat segons la ponderació per a l'avaluació d'alumnes amb pèrdua d'avaluació continua. En aquest cas l'alumne haurà de realitzar una prova escrita dels continguts teòrics impartits en l'assignatura i una prova pràctica.

La prova escrits dels alumnes que hagen perdut el dret a l'avaluació continua tindrà un valor del 30% de la nota final, per tant, la part pràctica serà del 70% i les seues parts seran proporcionals als percentatges descrits anteriorment.

Ponderació per a l'avaluació extraordinària:

Per a aquells alumnes que no hagen superat l'avaluació ordinària. Si en convocatòria ordinària l'alumne suspenguera tan sols una part dels treballs; per a la convocatòria extraordinària se li guardaria la nota de la part aprovada i haurà de recuperar únicament el pendent. Si torna a suspendre de nou, ja no se li guardarà la nota de la part aprovada per a successives convocatòries.

L'alumne que no haja entregat al menys el 30% dels treballs en l'avaluació ordinària, encara que haja assistit a classe més del 80% de les classes, caldrà realitzar una prova final dels continguts teòrics impartits en l'assignatura.

7 Bibliografia
Bibliografía

Bibliografia bàsica

- BAINES, Phil / Haslan, Andrew, *Tipografía, función, forma y diseño*. Gustavo Gili, 2002.
- BEAUMONT, Michael, *Tipo y color, Manual sobre el uso de la tipografía en el diseño Gráfico*. Hermann Blume, Madrid, 1988.
- BLACKWEL, Lewis, *La tipografía del s. XX*. Gustavo Gili, 1993.
- BLACKWELL, L/ Carson, D., *The end of the print*. Index Books.
- BLANCHARD, G., *La Letra*. (2a ed.) Barcelona, Ceac, 1988.
- BRINGHURST, R., *The elements of typographic style*. USA: Hartley & Marks Publishers, 1992 – 2002.
- DE BUEN, J., *Manual de diseño editorial*. México, Santillana, 2000.
- FRUTIGER, Adrian, *En torno a la tipografía*. Barcelona: Gustavo Gili, 2002.
- GORDON, Bob, *1000 fuentes tipográficas*. G. Gili, 2009.
- HOCHULI, Robin Kinross, *El diseño de libros, Práctica y teoría*, Campgràfic, Valencia, 2005.
- JURY, David, *¿Qué es la tipografía?. Tipos de fuentes*. Index Book, 2007.
- KANE, John, *Manual de tipografía*. Barcelona, Gustavo Gili, 2005.
- KIMBERLY, Elam, *Sistemas reticulares. Principios para organizar la tipografía*, Gustavo Gili.
- LEWIS, J., *Principios básicos de Tipografía*, México, Trillas, 1974.
- LUIDL, Philipp, *Tipografía básica*, Campgràfic, Valencia, 2004.
- LUPTON, Ellen, *Pensar con tipos*.
- MARCH, M., *Tipografía Creativa, Manuales de Diseño*, Barcelona, Gustavo Gili, 1989.
- MARTÍN MONTESINOS, José Luis / Mas Hurtuna, Montse, *Manual de tipografía. Del plomo a la era digital*, Campgràfic, Valencia, 2a edició, 2002.
- MARTÍNEZ DE SOUSA, José, *Manual de edición y autoedición*, Editorial Pirámide.
- McLEAN, Ruari, *Manual de tipografía*, Herman Blume Ediciones, Madrid, 1987.
- MEDINA BEIRO, J.M., *Tipografía digital*, Anaya Multimedia.
- MORISON, Stanley, *Principios fundamentales de tipografía*, Ediciones del Bronce, 1998.

- PERFECT, Christopher, *Guía completa de la tipografía*, Blume, Barcelona, 1994.
- POHLEN, Joep, *Fuentes de letras. Anatomía del tipo*, Taschen Editores. 2011.
- RENNERT, Paul, *El arte de la tipografía*, Campgràfic, Valencia, 1988.
- UNGER, Gerard, *¿Qué ocurre mientras lees?*, Campgràfic Editors.
- WILLBER, Hans Peter / Forssman, Friedrich, *Primeros auxilios en tipografía*, Gustavo Gili, Barcelona, 2003.

Bibliografia complementària

- BALIUS, Andreu. *Type at work, Usos de la tipografía en el diseño editorial*, Index Book.
- FUENTES, Rodolfo, *La práctica del diseño gráfico, una metodología creativa*. Paidós, 2005.
- FRUTIGER, Adrian, *Signos, Símbolos, Marcas, Señales. Elementos, Morfología, Representación, Significación*. Gustavo Gili, Barcelona, 2005.
- GUTIÉRREZ GONZÁLEZ, Pedro Pablo, *Teoría y práctica de la publicidad impresa*. Campgràfic, Valencia, 2006.
- MEGGS, P. (s.f.), *Historia del diseño gráfico*. México, Trillas. Mckelvey, R., 1998.
- MOYE, Stephen, *Fontographer, Type by design*, Mis: Press.
- NOORDIZIJ, Gerrit, *El trazo*, Campgràfic Editors.
- PELTA, Raquel, *Diseñar hoy*. Paidós, Barcelona, 2004.
- SATUÉ, Enric, *El diseño gráfico*, Alianza Forma, 1988.
- SPENCER, Herbert, *Pioneros de la tipografía moderna*. G. Gili, 1995.
- TSCHICHOLD, Jan, *El abecé de la buena tipografía*. Campgràfic, Valencia, 2002.
- WONG, Wucius, *Fundamentos del diseño*. Gustavo Gili, Barcelona, 1995.
- WOZENCROFT, J., *The graphic language of Neville Brody*, Thame and Hudson.

Enllaços (pàgines web, bases de dades, documentació hemeroteques, etc.)

- <http://www.unostiposduros.com/>
- <http://tipografiadigital.net/>
- <http://ilovetypography.com/>
- <https://graffica.info/>
- <http://rayitasazules.com/>